

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що Харківський національний університет внутрішніх справ має теоретичну та практичну можливість забезпечення якісної післядипломної освіти інспекторів-криміналістів Національної поліції України.

Одержано 20.10.2019

УДК 343.13(477)

Анна Сергіївна АМЕЛІНА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри фінансових розслідувань

Університету державної фіскальної служби України

ОГЛЯД ДОКУМЕНТІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Як відомо, огляд є однією з найбільш поширених слідчих (розшукових) дій. Найбільш поширеним видом слідчого огляду при розслідуванні злочинів в сфері оподаткування є огляд документів.

Огляд – це слідча (розшукова) дія, в ході якої виявляють, безпосередньо сприймають, оцінюють і фіксують стан, властивості та ознаки матеріальних об'єктів з метою отримання фактичних даних, що мають значення для встановлення істини у матеріалах кримінального провадження. Огляд проводиться слідчим, прокурором з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 237 КПК України) [1].

Оскільки одним з основних процесуальних джерел доказів у кримінальних провадженнях щодо вчинення злочинів у сфері оподаткування є документи, то відповідно і першочергові слідчі (розшукові) дії та заходи забезпечення кримінального провадження у їх досудовому розслідуванні мають бути спрямовані на якнайшвидший та найбільш повний збір всіх документів.

У зв'язку з цим важливу роль відіграє проведення ретельного огляду та вивчення вилучених документів бухгалтерського та податкового обліку з метою їх систематизації, визначення ознак підробки тощо. Таким чином, досягнення результатів при розслідуванні податкових злочинів, можливе лише при проведенні своєчасного і в повному обсязі слідчого огляду та вилучення документів. Характерною особливістю даної категорії злочинів є те, що особи, які їх вчиняють, вимушені використовувати різного роду документи. Документи по цій категорії кримінальних проваджень можуть виступати і процесуальними джерелами доказів, і речовими доказами.

Н. А. Потомська, В. П. Бобік зазначають, що під час розслідування злочинів, вчинених у сфері оподаткування, огляд документів бухгалтерського та податкового обліку є найбільш поширеною слідчою (розшуковою) дією. Без проведення огляду документи податкового та бухгалтерського облік не можуть мати статусу речових доказів у матеріалах кримінального провадження [2, с. 117].

Проведення слідчого огляду документів у справах про ухилення від сплати податків дозволяє визначити: 1) осіб, які брали участь у складанні документів і в безпосередньому здійсненні фінансово-господарських операцій; 2) зміст і характер виконаних фінансово-господарських операцій; 3) перелік документів, за допомогою яких можлива перевірка фактичного змісту фінансово-господарської операції; 4) перелік документів, які підлягають вилученню; 5) суб'єктів підприємництва, у яких необхідно провести обшук; 6) необхідні експертні дослідження [3, с. 196].

Під час огляду слід звернути увагу на почерк у різних частинах документа або різних документах, підписи від імені різних осіб [4, с. 391]. У ході слідчого огляду документів необхідно особливу увагу звертати на встановлення: 1) зовнішніх ознак (реквізитів), особливостей виготовлення документа; 2) ознак інтелектуальної і матеріальної підробки (з цього приводу існують спеціальні наукові дослідження); 3) ознак, що характеризують автора і виконавця документів [3, с. 197].

Одним із головних напрямів дослідження документальних даних є встановлення невідповідності первинних документів, документів бухгалтерського оформлення, податкової звітності. Такі невідповідності можуть мати прояв у: 1) суперечностях у змісті одного або декількох документів; 2) невідповідності декількох документів, які відображають виконання однієї фінансово-господарської операції [3, с. 198].

Враховуючи, що при вчиненні податкових злочинів зовнішні ознаки як правило відсутні, їх можна виявити лише за допомогою спеціальних методів дослідження – перевірки чи експертизи. В. В. Лисенко зазначає, що слідчий огляд документів має спрямування на встановлення: зовнішніх ознак (реквізитів) змісту документів, особливостей механізму його виготовлення; ознак інтелектуальної та матеріальної підробки документів; ознак, які характеризують особу автора чи виконавця документа; переліку документів, які підлягають вилученню; необхідних матеріалів для проведення експертних досліджень [5, с. 202–203].

У результаті аналізу вищезазначених положень можна зробити висновок, що найбільш поширеним видом слідчого огляду при розслідуванні злочинів в сфері оподаткування є огляд документів.

Досягнення результатів при розслідуванні податкових злочинів, можливе лише при проведенні своєчасного і в повному обсязі слідчого огляду та вилучення документів.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінально-процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–13. Ст. 88. 2. Потомська Н. А., Бобік В. П. Поняття і види слідчого дослідження документів у справах про злочини у сфері оподаткування. *Збірник наукових праць Міжрегіональної фінансово-юридичної академії*. 2011. № 1. С. 114–120. 3. Лисенко В. В., Задорожний О. С., Дзісяк О. П. Ухилення від сплати податків: виявлення та розслідування : монографія. Київ : Істина, 2008. 216 с. 4. Дмитрів Р. М. Особливості проведення окремих слідчих дій у сфері господарської діяльності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. № 1. 2012. С. 388–397. 5. Лисенко В. В. Криміналістичне забезпечення діяльності податкової міліції (теорія та практика) : монографія. Київ : Логос, 2004. 324 с.

Одержано 20.10.2019

УДК 343.983.22

Костянтин Юрійович АНДРОНОВ,

*судовий експерт сектору досліджень зброї
відділу криміналістичних видів досліджень
Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України;*

Євген Віталійович ГУРЕНКО,

*судовий експерт сектору досліджень зброї
відділу криміналістичних видів досліджень
Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України*

ПРОБЛЕМАТИКА ОБІГУ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕСПОРЯДЖЕНИХ І НЕСЕРТИФІКОВАНИХ ТРАВМАТИЧНИХ ПАТРОНІВ

На сучасному етапі розбудови України як європейської демократичної держави та проблема перебування нашої держави в збройному конфлікті, ставить питання обігу зброї та боеприпасів в нашому суспільстві на одне з перших місць.

Питання самозахисту громадян від нападу на їх власність та захист власного життя спонукає їх на придбання власної вогнепальної зброї травматичної дії. Але у зв'язку з досить низькою суспільною